

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM „Csonka Pál” Építészmérnöki Tudományok Doktori Iskola Minőségbiztosítási Terv

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ), valamint a Doktori Iskola Működési Szabályzata rögzíti. Az alábbiak részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban megjelenő kötelező minőségbiztosítási elemekre.¹

Az Építészmérnöki Tudományok Doktori Iskola (továbbiakban: doktori iskola) jelen minőség-biztosítási szabályzata követi az Országos Doktori Tanács ajánlását,² helyenként az abban szereplőknél magasabb elvárásokkal.

1. Doktori témák meghirdetése

(1) A doktori iskola évente (január-február) PhD témajavaslatokat kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő intézményektől. Az egyes témajavaslatokhoz meg kell adni a témakiírók adatait is. A doktori iskola tanácsa (DIT) minden témát értékeli, és csak azok meghirdetéséhez járul hozzá, amelynél biztosított a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, és reálisnak ítéli, hogy 3-4 éven belül benyújtható lesz egy színvonalas disszertáció.

Külső kutatóhelyen megvalósuló témavezetés a doktori iskolával együttműködési megállapodást kötött olyan intézményekben lehetséges, ahol rendezett a hallgató foglalkoztatásra irányuló jogviszonya, és egyértelműen meghatározottak a hallgató jogai és kötelezettségei.

(2) A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit (lásd később). A témakiírók *korábbi témavezetéseinek értékelésével*³ el kell kerülni, hogy a hallgatók sorozatosan eredménytelen témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

(3) A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témák és a témavezetők adatlapjai megtekinthetők a www.doktori.hu lapon és a doktori iskola honlapján. A felvételi követelményekről és a doktori iskolába felvettek névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a doktori iskola honlapján.

(4) Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, és beiratkozik a doktori iskolába. Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelölt fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges. Egy témavezetőhöz csak *különlegesen indokolt esetben*³ tartozhat 3-nál több³ doktorandusz hallgató.

¹ 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról; 387/2012. (XII.19.) Kormányrendelet; MAB határozatok

² Az ODT javaslata a minőségbiztosításra

³ Lásd: 1. számú melléklet – kiegészítő értelmezések

2. Felvétel a doktori képzésre

(1) Doktori képzésbe csak a www.doktori.hu lapon országosan meghirdetett pályázatra történő jelentkezéssel, sikeres felvételi bizottsági meghallgatás után lehet bekerülni. A doktori iskola évente (március) kibocsátja a felvételi **pályázati felhívást**, amely tartalmazza témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit.

(2) A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény). A felvétel formai követelménye a legalább jó minőségű diploma, valamint az **angol** nyelvtudás igazolása.

(3) A felvételi meghallgatás (június/július) célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi a DIT által kijelölt Felvételi Bizottság előtt zajlik. A felvételin szerezhető szakmai habitus pontok részben a választott témában való jártasságot értékelik.

(4) A felvételi folyamat a Doktori Iskola és a Kar számos személye és testülete által kontrollált: A Felvételi Bizottság jelentése alapján a DIT javaslatot tesz a Kar Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

3. Doktori képzés

(1) A doktori képzés tantárgyainak elfogadásáról, illetve a tematikák felújításáról a DIT dönt. A tematika legalább háromévenként felülvizsgálendő.

(2) A doktori iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket a DIT alkalmasnak tart, és egy adott időszakra felkér doktori kurzusok tartására. A doktori iskola oktatói megjelennek az iskola ODT adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában is oktat, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik.

(3) A doktori témakiírás és a fokozatszerzés publikációs követelményei tartalmazzák kutatómunkával kapcsolatos elvárásokat, az önállóság elvárható szintjét. Minden doktorandusz évente legalább egy szakmai előadást tart kutatási eredményeiről, lehetőleg idegen nyelvű fórumon. A doktori iskola támogatja, hogy a hallgatók a képzés során eljussanak olyan külföldi egyetemre/intézetbe, ahol témájukhoz kapcsolódó kutatások folynak.

(4) A doktori iskola képzési tervéről, tantárgyairól és oktatóiról, valamint kutatási irányairól rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a doktori iskola honlapján.

5. Monitoring

(1) A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkabeszámolók alapján (BME TVSZ 27. § 1 és 8). A szemeszterenként benyújtandó munkabeszámoló a Doktori Iskola honlapján megtalálható feltételeknek megfelelően tartalmazza a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (beleértve a PhD témakörében készült publikációkat, konferencia és szemináriumi előadásokat).

(2) A DIT külön is figyelemmel kíséri a hallgatók tudományos teljesítményeinek azon elemeit, amelyek majd a fokozatszerzési eljárás megindításához lesznek szükségesek.

(3) A DIT értékelése alapján a Kar Dékánja a tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott hallgatókat átsorolhatja az önköltséges képzésbe (BME TVSZ 27. § 9).

6. PhD fokozat publikációs követelményei

(1) A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ részletesen szabályozza.

(2) A saját eredményeket közlő publikációkat a tézispontokhoz kell rendelni, és ezekről a doktori iskola által meghatározott formában társszerzői lemondó nyilatkozatot kell kérni.

(3) A fokozat megszerzésének feltétele, hogy a tézispontokhoz rendelt publikációk eleget tegyenek a doktori iskola részletes publikációs követelményrendszerének. Ezt a doktori iskola évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja. A jelenleg érvényes elvárásokat a 2. számú melléklet tartalmazza.

(3) Ha a fokozatszerzési követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 2 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

(3) A követelményrendszer (MAB előírás szerint) része a Doktori Iskola Működési Szabályzatának, így elérhető a www.doktori.hu adatbázisban, de közvetlenül is elérhető a doktori iskola⁴, illetve az egyetem honlapján keresztül.

7. Fokozatszerzési eljárás

(1) A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 15. § - 23. §. Az eljárást lefolytató testület az Építészmérnöki Tudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT), melynek tagjai a tudományág magasan kvalifikált szakemberei: a tagok kétharmada egyetemi tanár, az egyetemi tanári kinevezéssel nem rendelkezők pedig az MTA doktorai.

(2) A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A vitában a dolgozatot egy külső, legalább doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete az opponensi vélemény. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.

(3) Az értekezés benyújtása után a Bíráló Bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a disszertációt és a tézisfüzetet. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a tézisfüzet nyilvánossá válik a www.doktori.hu lapon.

(4) A bírálókhöz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a Bíráló Bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

⁴ http://www.szt.bme.hu/images/stories/Doktori_uj/phd_tajekoztato.pdf

8. Záró megjegyzések

A szabályzat az alábbi minőségbiztosítási elvek érvényesülését kívánja elérni:

Szakmai kontroll

A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a tudományos közvélemény kontrollját.

Nyilvánosság

A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára legyenek széleskörűen nyilvánosak.

Visszacsatolás

A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző testületeinek tagjai kapjanak folyamatos visszajelzést tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

Egyéni felelősség

Egyértelműen tisztázott legyen, hogy a doktori képzésben részt vevők körében kinek mi a feladata és miért felelős.

Dokumentálás

A doktori képzéssel és fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A minőségirányítási rendszer működtetése csak minimálisan adminisztratív terhet rójon a képzésben és a fokozatszerzési eljárásokban részt vevő oktatókra és kutatókra.

Budapest, 2014.09.11.

Domokos Gábor

az Építészmérnöki Tudományok Doktori Iskola vezetője

Mellékletek:

1. *Kiegészítő értelmezések*
2. *A fokozatszerzés publikációs követelményei*

Kiegészítő értelmezések

Korábbi témavezetések értékelése:

Eredményes	Folyamatban	Eredménytelen
abszolutórium: 4 éven belül, indítás: absz + 2 éven belül, fokozatszerzés: 8 éven belül.	abszolutórium: 4 éven belül, indítás: absz + 2 éven belül, fokozatszerzés: még nem telt le a 8 év.	nem eredményes, és nincs folyamatban.

3 doktorandusz témavezetése:

A korlátozást, hogy egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja a fokozatszerzési eljárás megindítása feloldja, azaz a doktorjelölt irányítása már nem korlátozza új hallgató felvételét.

Ha valaki több mint 7 évvel a doktori tanulmányok megkezdése után indít doktori eljárást, akkor csak különleges indok esetén kérelmezheti az EHBTD-nél, hogy disszertációján témavezetőt tüntethessen fel. Az ilyen jelölt EHBTD engedély hiányában egyéni felkészülőnek minősül.

Különlegesen indokolt eset:

Ahol a minőségbiztosítás jogszabályokban nem rögzített, vagy annál szigorúbb feltételt támaszt, az EHBTD kivételesen engedélyezheti a követelmény teljes vagy részleges, illetve – jogszabályban rögzített követelmény esetén - legfeljebb a jogszabályban rögzített mértéknek megfelelő mértékűre módosítását. EHBTD engedély a tudományági testület (HBDT, DIT) írásban benyújtott, részletesen indokolt javaslata alapján adható.

PhD fokozat megszerzésének publikációs minimumkövetelményei Építészmérnöki Tudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács

A feltételek formális teljesítése nem garantálja sem az eljárás elindítását, sem pedig annak sikeres befejezését. A döntéshozatalnál az Építészmérnöki Tudományok HBDT és a hivatalos opponensek külön-külön érdemben megvizsgálják az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

Publikációs követelmények az eljárás indításánál:

Minimumkövetelmények az indításkor (BME DHSZ 15.§ alapján)

- Egyetemi diploma
- Idegen nyelvek igazolt ismerete (Az első idegen nyelvismerete egy angol középfokú „C” típusú nyelvvizsgálattal igazolható. A második idegen nyelv ismeretét a HBDT elismeri, ha a jelölt – a tudomány műveléséhez szükséges nyelvből – legalább állami alapfokú „C” típusú, vagy azzal egyenértékű nyelvvizsgálattal rendelkezik. Ettől eltérő esetben a HBDT egyedileg mérlegeli, hogy elfogadja-e a nyelvismeretet. Az elfogadáshoz kellő indok lehet például a második idegen nyelven benyújtott értekezés és védés, a dokumentált külföldi vendégoktatói tevékenység.)
- Publikációs tevékenység (legalább 4 megjelent, vagy közlésre elfogadott publikáció, melyből legalább 2 idegen nyelven megjelent, vagy közlésre elfogadott, lektorált folyóiratcikk. Értekezéssel történő pályázat esetén ebből legalább 1 „Web of Science” vagy Scopus adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent cikk. Emellett: A publikációk összpontszáma a PhD eljárás pontozási rendszerében minimum 12 pont.

A PhD értekezés opponensekhez történő kiküldésének feltétele:

A kérelem elfogadása után két éven belül, a folyamatindításhoz elégséges feltételeken túl teljesítendő. Magas szintű publikációs tevékenység – az értekezés téziseihez kapcsolódó minimum 4 publikáció. Ezek közül legalább egy külföldi folyóiratban megjelent/közlésre elfogadott lektorált cikk. Eleget kell tenni továbbá az alábbi követelmények valamelyikének:

- legalább 1 Web of Science adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent/közlésre elfogadott cikk,
- legalább 2 ICONDA adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent /közlésre elfogadott cikk,
- legalább 1 ASCE adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent/közlésre elfogadott cikk
- legalább 2 SCOPUS adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent cikk